

Nr 208.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut; given Stockholms slott den 10 mars 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Omorganisationen av lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp och därmed sammanhängande byggnadsfrågor bragtes inför riksdagens prövning genom Kungl. Maj:ts proposition den 26 februari 1931, nr 143, angående den högre lantbruksundervisningens ordnande m. m. Propositionen

ifråga innefattade, förutom allmänna riktlinjer för den högre lantbruksundervisningens organiserande, även förslag till utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. bland annat för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp. Ifrågavarande förslag, som grundade sig på utredningar, vilka framlagts av högre lantbruksundervisningssakkunniga i betänkande den 12 november 1927 och av särskilda utredningsmän i betänkande den 12 september 1929 samt, vad särskilt angår institutet vid Alnarp, i en inom jordbruksdepartementet utarbetad promemoria, avsågo bland annat dels vissa omändringar och reparationer av en del utav de vid Alnarp för närvarande befintliga byggnadskomplexen, dels ock uppförande därstädes av vissa nya byggnader.

Den sammanlagda kostnaden för genomförande av det i fråga om Alnarpsinstitutet framlagda byggnadsprogrammet uppskattades i propositionen till 751,000 kronor, varförutom beräknades vissa kostnader för inredning och utrustning ävensom för undervisningsmateriel för institutet till belopp av $119,400 + 20,000 = 139,400$ kronor.

Enligt propositionen skulle de sammanlagda engångskostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag fördelas på de fyra budgetåren 1931/1932—1934/1935 enligt de närmare grunder, som angivits i särskild inom jordbruksdepartementet utarbetad och i propositionen återgiven promemoria. Denna upptog, bland annat, följande sammanfattning över engångskostnadernas fördelning:

	B u d g e t å r				Summa
	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	
Byggnader och fasta anläggningar.....	50,000	328,000	265,800	107,200	751,000
Inredning och inventarier	—	—	104,000	15,400	119,400
Undervisningsmateriel	—	—	7,000	13,000	20,000
Summa kronor	50,000	328,000	376,800	135,600	890,400.

Beträffande ifrågavarande promemoria yttrade departementschefen, att de däri angivna grunderna för en approximativ beräkning av de erforderliga engångskostnadernas fördelning på olika budgetår syntes i sina huvuddrag kunna godtagas. Särskilt underströks, att fördelningen icke blott vore ungefärlig utan även att betrakta såsom preliminär. Under arbetenas fortgång kunde det komma att visa sig erforderligt, att de olika leden i byggnadsprogrammet utfördes i annan ordning än den i promemorian föreslagna. Dylika förändringar i planen borde givetvis i så fall få företagas.

För de ifrågasatta byggnadsarbetena vid Alnarp avsågs i propositionen, att medel skulle för budgetåret 1931/1932 anvisas för vattenledningsanläggning vid institutet med 50,000 kronor. För budgetåret 1932/1933 avsågs medelsanvisning böra ske på följande sätt. För omändringar i slottet samt för uppförandet av demonstrationshall för husdjurslära: hela be-

loppet eller 16,850 kronor; för ändringsarbeten i kemiska laboratoriet och veterinärbyggnaden: två tredjedelar eller 46,700 kronor; för omändring av en dubbelvilla: en tredjedel eller 5,250 kronor; för till- och påbyggnad av mejeriet: två tredjedelar eller 140,000 kronor; för nytt bostadshus åt mejeripersonalen: en tredjedel eller 12,000 kronor; för vattenledningsanläggning: tre femtedelar eller 75,000 kronor; för omläggning av avlopps-systemet: hälften eller 20,000 kronor; samt för badinrättning: två tredjedelar eller 12,200 kronor; sålunda tillhopa 328,000 kronor.

I jordbruksutskottets över propositionen avgivna och av riksdagen godkända utlåtande, nr 80, framhölls, att med hänsyn därtill, att enligt riksdagens mening lantbruksskolans högre kurs borde omfatta allenast ett år, den beräknade byggnadskostnaden borde minska med i runt tal 115,000 kronor. Minskningen i byggnadskostnaderna hänförde sig huvudsakligen därtill, att den i byggnadsprogrammet ingående nybyggnaden och inredningen av undervisningsbyggnad för trädgårdsskolan samt inrättande och möblering av ett antal elevrum i restaurationsbyggnaden av utskottet ansågs kunna undvaras eller anstå. Utskottet underströk, att de framlagda förslagen till byggnadsarbeten allenast vore preliminära. Med hänsyn härtill borde det stå Kungl. Maj:t fritt att inom ramen för de beräknade kostnaderna vidtaga de jämkningar och ändringar i olika avseenden, däribland jämväl inbegripet byggnadernas och institutionernas förläggning, som vid en närmare utredning av ifrågavarande förhållanden kunde visa sig erforderliga och lämpliga. Huvudvikten i förevarande avseende låge uppå, att byggnadsförslaget komme att realiseras på ett med hänsyn till ändamålet så rationellt och fördelaktigt sätt som möjligt. Härutinnan ansåg sig utskottet ock hava anledning förvänta, att Kungl. Maj:t komme att vidtaga alla de åtgärder, som för befordrande av detta syfte kunde visa sig påkallade.

Sedan i enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen gjorda förslag riksdagen enligt anmälan i skrivelse den 30 maj 1931, nr 296, för budgetåret 1931/1932 anvisat, bland annat, för vattenledningsanläggning vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor, ställde Kungl. Maj:t genom beslut den 5 juni 1931 det sålunda anvisade anslaget till styrelsens för Alnarps lantbruks- och mejerierinstitut förfogande att användas för därmed avsett ändamål under iakttagande särskilt, att Alnarps egendom, i den mån så för egendomen vore möjligt, bidroge med arbetsprestationer vid vattenanläggningens utförande samt att hänsyn vid anläggningen toges till vad i omförmälda proposition och utskottsutlåtande ifrågasatts rörande framtida ny- och ombyggnader vid institutet.

I propositionen den 11 mars 1932, nr 230, upptog Kungl. Maj:t ånyo frågan om anslag för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Kungl. Maj:ts förslag

grundade sig på en skrivelse den 3 december 1931 från styrelsen för Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut med anslagsäskanden för budgetåret 1932/1933. Institutsstyrelsen fann sig därvid böra för detta budgetår framlägga i någon mån ändrat förslag till utgiftsstat. Utgiftsposterna för mejeriet och bostadshus för mejeripersonalen upptogs sålunda till 204,000, respektive 43,200 kronor, vattenledningsanläggningen och omläggning av avloppssystemet till 50,000, respektive 5,000 kronor, badinrättningen till 18,300 kronor, varjämte tillagts en post för flyttning av en statens maskin- och redskapsprovningsanstalt tillhörig träbyggnad med 15,000 kronor. Övriga poster i utgiftsstaten voro oförändrade. Staten slutade på ett belopp av 404,300 kronor.

Mot det av institutsstyrelsen sålunda framlagda förslaget riktade byggnadsstyrelsen i infortrat utlåtande den 27 februari 1932 vissa anmärkningar. Styrelsen framhöll därvid, att vad anginge de byggnader, beträffande vilka arbeten vore avsedda att komma till utförande först efter utgången av budgetåret 1933/1934, utredningsmaterial saknats beträffande en del arbeten. Sammanfattningsvis uttalade byggnadsstyrelsen, att det icke varit styrelsen möjligt att erhålla en fullständig och fullt tillförlitlig överblick över byggnadsplanen beträffande Alnarpsinstitutet. En fullständig utredning med ritningar och detaljerade kostnadsberäkningar samt uppgift på de olika kostnadernas fördelning på olika budgetår fann byggnadsstyrelsen därför erforderlig och förutsatte, att detta utredningsarbete verkställdes i samråd med styrelsen.

Vid ärendets föredragning för Kungl. Maj:t förklarade sig jämväl föredragande departementschefen finna vissa detaljutredningar erforderliga för ett närmare bedömande av medelsbehovet för utförande av de i anledning av omorganisationen av Alnarpsinstitutet beslutade omändrings- och nybyggnadsarbetena därstädes. Då det emellertid vore nödvändigt att redan under budgetåret 1932/1933 påbörja vissa byggnadsarbeten vid institutet, ansåg departementschefen medel böra finnas till förfogande att av Kungl. Maj:t disponeras, så snart förberörda utredningar föreläge. Storleken av det erforderliga anslaget syntes departementschefen kunna begränsas till 300,000 kronor. Kungl. Maj:ts förslag till riksdagen avfattades i enlighet härmed.

Sedan riksdagen enligt anmälan i skrivelse den 8 juni 1932, nr 316, bifallit Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, beslöt Kungl. Maj:t dels den 22 juni 1932 att uppdraga åt styrelsen för Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut att i samråd med byggnadsstyrelsen snarast upprätta och till Kungl. Maj:t inkomma med förnyat, fullständigt förslag jämte kostnadsberäkningar till de byggnadsarbeten vid Alnarp, som erfordrades i anledning av den beslutade omorganisationen av institutet, dels ock den 22 juli 1932 att av omförmälda anslag å 300,000 kronor ställa ett belopp av 50,000 kronor till samma institutsstyrelses förfogande, att användas för bestående av utgifter för den under budgetåret 1931/1932 påbörjade vattenled-

ningsanläggningen vid institutet under iakttagande av de villkor, som an-
givits i Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 5 juni 1931.

Efter det härfpå lantbruksstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29
augusti 1932 anmält, att styrelsen längre fram komme att göra framställ-
ning rörande anvisande för budgetåret 1933/1934 av anslag till byggnads-
arbeten och vissa andra engångskostnader vid Alnarpsinstitutet, har
Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition dels under utgifter för kapital-
ökning, bil. 5, punkt 10, föreslagit riksdagen att, i avbidan på den propo-
sition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till byggnadsarbeten
vid lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp beräkna för
budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 475,000 kronor, dels ock un-
der nionde huvudtiteln, punkt 23, föreslagit riksdagen att, i avbidan på
samma proposition, för inredning, utrustning och undervisningsmateriel
vid sagda institut beräkna för budgetåret 1933/1934 ett extra reservations-
anslag av 124,000 kronor.

Sedan styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp numera
i skrivelse den 13 februari 1933 inkommit med den infortrade utredningen,
därvid fogats en av byggnadsstyrelsen uppgjord, den 2 februari 1933 dag-
tecknad promemoria med förslag till byggnader vid ifrågavarande insti-
tut, anhåller jag att få underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

Styrelsens för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp förslag slutar,
efter vidtagna jämkningar, på en totalsumma för ny- och ombyggnader
samt reparationer av 820,200 kronor. Däri har emellertid icke inräknats
kostnaden för anläggning av vattenledning och förbättrande av avlopps-
systemet, för vilket ändamål riksdagen beräknat och beviljat ett anslag
av 165,000 kronor, en kostnadsberäkning som visat sig så rikligt tilltagen
att, sedan anläggningen numera i huvudsak slutförts, en besparing å an-
slaget av 20,000 kronor förväntas uppstå. Inklusive vattenledning och av-
lopp beräknar institutsstyrelsen kostnaderna för byggnaderna vid insti-
tutet till ett sammanlagt belopp 965,200 kronor. Häri ingå jämväl de kost-
nader av 4,000 kronor för grävningsarbeten m. m., som institutsstyrelsen
ansett kunna med egen arbetskraft utföras av Alnarps egendom och som
av styrelsen i dess förslag avdragits.

Det förevarande förslaget, jämfört med motsvarande av riksdagen god-
kända förslag, innebär i korthet, så vitt angår mejeriavdelningen,
ett uppgivande av förslaget till ombyggnad av det gamla mejeriet och dess
utnyttjande för undervisningsändamål; avstående från de föreslagna ny-
byggnaderna av bostadshus för mejeripersonal, till samlingar och förråd
för mejeriavdelningens behov och till badinrättning; den redan befintliga
veterinärbyggnadens inrättande till bostadslägenheter för personalen samt
nybyggnad av två mejeribyggnader, den ena avsedd för drift- och under-
visningsmejeri med tillhörande försöksverksamhet ävensom provningsme-
jeri för de till Alnarp förslagda provningarna och den andra avsedd till

försöksmejeri för den avdelning av centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, som omfattar mejeriförsök och som förutsatts skola flyttas från Experimentalfältet till Alnarp. I fråga om trädgårdsavdelningen innebär institutsstyrelsens förslag huvudsakligen en ganska omfattande ändring av den gamla trädgårdsskolan samt anordnande av central värmeanläggning för vissa växthus och andra trädgården tillhörande byggnader. Lantbruksavdelningens behov hava icke givit institutsstyrelsen anledning till ändrade förslag.

Byggnadsstyrelsens förenämnda promemoria angiver de beräknade byggnadskostnaderna till 942,500 kronor, men förutsätter möjligheten av vissa besparingar för en del anläggningar till ett sammanlagt belopp av 63,000 kronor. Därjämte beräknas att, då den föreslagna ändringen av ostlagringsutrymmena i driftmejeriet betingades av mejerirörelsens ekonomiska utveckling, kostnaden härför, 39,100 kronor, skulle kunna täckas av driftöverskottet och sålunda frändragas det anslag, som erfordrades av statsmedel. Härigenom har byggnadsstyrelsen kommit till en slutsumma av 840,400 kronor, eller — efter avdrag av den verkliga kostnaden för vattenledning och avlopp — till 695,400 kronor.

Institutsstyrelsen har i stort sett godkänt det i berörda promemoria framförda förslaget men ifrågasatt vissa ändringar i kostnadsberäkningarna, särskilt med hänsyn till de föreslagna inskränkningarna beträffande sanitära och elektriska m. fl. anordningar. Det av byggnadsstyrelsen föreslagna avdraget för ostlagringsutrymmena synes institutsstyrelsen däremot icke hava upptagit i sitt förslag. På en punkt föreslår institutsstyrelsen emellertid direkt ändring i byggnadsstyrelsens förslag, nämligen i fråga om driftmejeriet med avseende å mottagningsavdelningen, maskinrummet, mejerisalen och ostlagringsrummen, ändringar som beräknas medföra en förhöjning av kostnaden med cirka 45,000 kronor. Den totala stegring av kostnaderna, som institutsstyrelsens förslag innebär i jämförelse med byggnadsstyrelsens, utgör 85,700 kronor eller, om härtill lägges det av byggnadsstyrelsen avdragna beloppet för ostlagringsutrymmena, 39,100 kronor, sammanlagt 124,800 kronor.

Till belysande av ifrågavarande kostnadsfrågor meddelas i det följande en sammanställning av byggnadskostnaderna sådana dessa beräknats dels i propositionen nr 143/1931, dels enligt det förslag, som av 1931 års riksdag preliminärt godkändes, dels ock slutligen enligt institutsstyrelsens nu föreliggande, efter samråd med byggnadsstyrelsen utarbetade förslag. Byggnadsarbetena hava härvid grupperats efter den avdelning av institutet, till vilken de närmast synas höra.

Beräknade kostnader för byggnadsarbeten m. m. vid lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp.

	Enligt proposition 143/1931	Enligt riksdagen 1931	Enligt inst.-stus förslag 1932
<i>Mejeriavdelningen:</i>			
Kemiska laboratoriet	24,300	24,300	30,250
Veterinärbyggnaden	45,700	45,700	45,400
Gamla mejeriet	210,000	210,000	47,400
Bostadshus för mejeripersonalen	34,000	34,000	—
Byggnad för samlingar och förråd	25,500	25,500	—
Driftmejeri	—	—	397,700
Försöksmejeri	—	—	126,100
Badinrättning	18,300	18,300	—
	357,800	357,800	646,850
<i>Trädgårdsavdelningen:</i>			
Slottet	6,820	6,820	} 21,550
	1,030	1,030	
Kylanläggning i d:o	—	10,820	—
Undervisningsbyggnad för träd- gårdsskola	83,700	—	—
Bostadsrum i restaurationsbyggnaden	26,800	—	—
Dubbelvillan	15,950	15,950	15,300
Bostad för förmän	22,000	22,000	21,700
Nytt växthus	38,900	38,900	59,500
Ändring av äldre d:o	3,000	3,000	4,800
Gamla trädgårdsskolan	8,000	8,000	23,700
Gamla kontoret	5,000	5,000	6,400
Redskapshall	8,000	8,000	6,250
Centralvärme	—	—	5,500
	219,200	119,520	164,700
<i>Lantbruksavdelningen:</i>			
Demonstrationshall	9,000	9,000	8,650
<i>Vattenledningsanläggning och för- bättrat avloppssystem .....</i>			
	165,000	165,000	145,000
Summa kronor	751,000	651,320	965,200

Av sammanställningen framgår, att vid en jämförelse mellan å ena sidan det av 1931 års riksdag preliminärt godkända kostnadsförslaget och å andra sidan institutsstyrelsens nu föreliggande förslag det senare utvisar en total kostnadsökning av 333,880 kronor. Denna kostnadsökning fördelar sig på följande sätt:

mejeriavdelningen, ökning	kronor	289,050
trädgårdsavdelningen, ökning	»	45,180
	summa ökning kronor	334,230
lantbruksavdelningen, minskning	kronor	350
	Total ökning kronor	333,880.

Förenämnda byggnadsarbeten skulle enligt institutsstyrelsens förslag till huvudsaklig del fullbordas under den närmaste tiden och medel härför, i den mån sådana icke redan anvisats, beviljas för budgetåret 1933/1934. Institutsstyrelsen ifrågasätter emellertid uppskov med utförande av vissa arbeten, vilka icke ansetts vara särskilt brådskande, så att medelsanvisningen härför skulle kunna anstå till budgetåret 1934/1935.

I fråga om byggnadsarbetena vid Alnarp förutsattes redan i propositionen nr 143 till 1931 års riksdag, att av det då beräknade totala anslagsbehovet ett belopp av 107,200 kronor skulle behöva anvisas först under budgetåret 1934/1935. I institutsstyrelsens nu föreliggande förslag ifrågasättes uppskov till 1934/1935 med byggnadsarbeten, som betinga ett sammanlagt anslagsbelopp av 138,100 kronor. Denna summa fördelar sig på de arbeten, som avses i förenämnda sammanställning, med 35,250 kronor till mejeriavdelningen och 94,200 kronor till trädgårdsavdelningen, varjämte förslaget innebär, att med uppförande av den för lantbruksavdelningen avsedda demonstrationshallen för en kostnad av 8,650 kronor skulle anstå. Förutom i fråga om inläggning av korkmattor, ett arbete som icke borde ske omedelbart, ävensom inrättande av en del osthyllor och dylikt har institutsstyrelsen förutsatt ett års uppskov dels med omändring av det kemiska laboratoriet, som skulle anordnas endast för mejeriavdelningen, dels med uppförande av hälften av det nu föreslagna växthuset och den nya bostaden för vaktmästare och förman i trädgården, dels med iordningställande av gamla undervisningsbyggnaden och kontorsbyggnaden, dels ock med centralvärmeanläggningen för trädgårdens behov.

Efter avdrag av nyssnämnda belopp, vilka ännu så länge icke erfordrades, skulle för byggnadsarbeten, som icke lämpligen kunna uppskjutas, följande belopp nu bliva behövliga, nämligen för mejeriavdelningen 611,600 kronor och för trädgårdsavdelningen 70,500 kronor eller sammanlagt 682,100 kronor. Om denna summa å ena sidan ökas med förut angivna kostnad för vattenledning och avlopp, 145,000 kronor, och å andra sidan minskas med förberörda av riksdagen redan anvisade anslag 350,000 kronor, skulle anslag för budgetåret 1933/1934 behöva utgå med 477,100 kronor, vilket belopp — med hänsyn därtill att meranämnda grävningsarbeten m. m., som Alnarps egendom beräknats utföra, måste medräknas — med 4,000 kronor överstiger det av institutsstyrelsen angivna.

Lantbruksstyrelsen har i infortrat utlåtande i ärendet den 25 februari 1933 till behandling upptagit institutets olika avdelningar eller av deras omorganisation föranledda byggnadsarbeten var för sig. Styrelsen har i ärendet anfört i huvudsak följande.

De enligt institutsstyrelsens förslag ifrågasatta högst väsentliga kostnaderna för av mejeriavdelningens omorganisation föranledda byggnadsarbeten hänförde sig till förslaget att utmönstra den nuvarande mejeribyggnaden, som i föregående förslag förutsattes kunna om- och tillbyggas, och ersätta denna byggnad med två nya på annan plats belägna mejerier, därav ett drift- och undervisningsmejeri samt ett försöksmejeri. Lantbruksstyrelsen funne givetvis detta förslag vara ur Alnarps mejeris synpunkt fördelaktigt. Styrelsen kunde dock icke underlåta att i sammanhanget göra vissa erinringar, vilka i första hand vore av ekonomisk natur. Kostnaden för det föreslagna nya driftmejeriet angäves i förslaget till 397,700 kronor. Häruti vore dock värdet av den huvudsakliga delen av de mycket dyrbara mejerimaskiner och apparater, som erfordrades, icke inräknat, då apparaturen vore avsedd att överflyttas från det gamla mejeriet, som i sådant avseende kunde anses väl utrustat. Lantbruksstyrelsen kunde icke annat än finna nämnda kostnad hög, även om full hänsyn toges till mejeriets natur av undervisnings- och försöksmejeri. Vid bedömandet av denna fråga måste beaktas, att förslaget innebure anläggandet jämväl av ett särskilt försöksmejeri, vilket borde kunna medföra en betydande lättnad för driftmejeriet i jämförelse med nu rådande förhållanden. Uppmärksammas borde ock, att genom den föreslagna anordningen betydande värden i det gamla och ganska nyligen med betydande kostnad renoverade mejeriet komme att tillspillogivas, värden som förslaget om dettas om- och tillbyggnad avsåge att tillvarataga. Lantbruksstyrelsen hade icke kunnat undgå att ställa sig i viss mån tveksam inför frågan, dels huruvida icke de nuvarande driftlokalerna, befriade från en hel del försöksverksamhet, ännu någon tid kunde fylla skäligen krav med avseende å desamma, och dels huruvida ett underkännande nu av dessa lokalers användbarhet kunde anses stå i god samklang med kraven på minskning av statens utgifter. Det kunde därför ifrågasättas, om icke frågan om ny- eller ombyggnad av driftmejeriet lämpligen kunde uppskjutas, till dess det ekonomiska läget stadgat sig. Om mejeriförsöken definitivt och omedelbart skulle överflyttas från Experimentalfältet till Alnarp, syntes däremot skäl föreligga att redan nu uppföra det föreslagna försöksmejeriet. Ett sådant förfarande skulle icke behöva i avsevärd grad föregripa en senare lösning av driftmejerifrågan efter någondera av de föreslagna linjerna, då det ursprungliga förslaget innebure försöksmejeriets anordnande genom tillbyggnad av det gamla mejeriet.

Därest det ifrågasatta uppskovet komme till stånd, måste även genomförandet av planen till förbättring av vissa bostäder m. m. enligt det ena eller andra förslaget få anstå, till dess frågan om driftmejeriets slutliga anordnande blivit avgjord och medel därför anvisats. Ett kortare uppskov med de byggnadstekniska åtgärderna syntes emellertid knappast behöva medföra oöverkomliga svårigheter, om det också vore önskvärt att omedelbart slutgiltigt ordna hela organisationen.

Institutsstyrelsen hade ifrågasatt uppskov med föreslagen byggnadsåtgärd beträffande det kemiska laboratoriet, som hittills utnyttjats hu-

vudsakligen för lantbruksinstitutet, men nu avsetts att helt och hållet tagas i anspråk av mejeriavdelningen. Anpassningen härför beräknades medföra byggnadskostnader till ett belopp av 30,250 kronor. Om de ekonomiska förhållandena skulle anses därtill föranleda, syntes större svårigheter icke möta för ett något längre uppskov med genomförandet av denna del av programmet än institutsstyrelsen ifrågasatt.

Institutsstyrelsens krav på avsevärt ökade byggnadskostnader i fråga om mejeriavdelningen syntes lantbruksstyrelsen giva anledning att ägna förnyad uppmärksamhet åt hela frågan om den högre mejeriutbildningen. Togs hänsyn till ränta och amortering å nyanläggningskapital och till det antagligen ringa antal studerande, som komme att utbildas vid mejeriinstitutets högre avdelning, komme statens kostnader för varje utbildad mejerikonsulent med säkerhet att uppgå till ett så stort belopp, att dess rimlighet kunde ifrågasättas. Övervägas borde därför, huruvida icke den högre mejeriundervisningens berättigade intressen skulle kunna på ett likvärdigt sätt tillgodoses med för statsverket mindre kännbara uppostringar. I det läge, vari förevarande fråga nu befunne sig, ville lantbruksstyrelsen dock icke framföra något bestämt önskemål om frågans upptagande i hela dess vidd till förnyad och förutsättningslös prövning.

I fråga om trädgårdsavdelningen innebure institutsstyrelsens föreliggande förslag en förhöjning av ombyggnadskostnaden i jämförelse med det på sin tid av riksdagen godtagna förslaget med 45,180 kronor. Kostnadsstegringen vore i huvudsak att hänföra till en utvidgning av det föreslagna nya växthuset, som därigenom skulle fördyras med 20,600 kronor. Avsikten vore emellertid att bygga växthuset i två etapper, varav den första och omedelbart förestående skulle medföra en kostnad av 26,400 kronor, och den andra, för vilken anslag enligt institutsstyrelsens förslag skulle behöva anvisas först för budgetåret 1934/1935, en kostnad av 33,100 kronor. För övrigt förorsakades kostnadsökningen av en enligt lantbruksstyrelsens förmenande väl behövlig jämförelsevis vidlyftig ombyggnad av den gamla trädgårdsskolbyggnaden samt av anordnandet av en likaledes fullt motiverad och ändamålsenlig centralvärmeanläggning för vissa växthus m. m. Därest de statsfinansiella svårigheterna så skulle kräva, syntes det nya växthuset fullständiga utbyggande enligt lantbruksstyrelsens förmenande kunna uppskjutas något längre än förslaget innebure, utan att vitala intressen därigenom skulle trädas för nära.

Den begränsning av kostnaden för byggnadsarbetet för lantbruksavdelningen, som förslaget förutsatte, funne lantbruksstyrelsen befogad.

I samband med omorganisationen ansåge lantbruksstyrelsen spörsmålet om erforderlig utrustning med inventarier och undervisningsmateriel m. m. böra ägnas särskilt beaktande. I fråga om kostnaden härför syntes 1931 års riksdags beslut innebära ett godtagande av ett engångsbelopp för ifrågavarande nyanskaffning av 108,680 kronor. Detta anslagsbelopp syntes fortfarande böra beräknas, under förutsättning att ingen ändring skedde i fråga om den redan beslutade organisationen av den högre mejeriutbildningen. Riksdagen hade förutsett, att ifrågavarande belopp skulle fördelas på budgetåren 1933/1934 och 1934/1935. Med utgångspunkt från de av jordbruksutskottet angivna detaljsiffrorna syntes medelsanvisningen för ändamålet lämpligen böra

ske så, att 90,000 kronor upptoges i riksstaten för budgetåret 1933/1934 och återstoden eller i avrundat tal 19,000 kronor påfördes riksstaten för budgetåret 1934/1935.

Lantbruksstyrelsen har, under förutsättning att styrelsens förslag icke föranledde ändring av den nu föreliggande byggnadsplanen, hemställt, att till lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp mätte för budgetåret 1933/1934 såsom extra anslag anvisas dels till utförande av vissa byggnadsarbeten vid institutet 477,100 kronor, dels ock till anskaffande av inventarier och undervisningsmateriel m. m. för samma institut 90,000 kronor eller tillhopa 567,100 kronor.

Vidkommande till en början de byggnadsarbeten, som ifrågasatts för den omorganiserade mejeriundervisningen vid Alnarp, vill jag erinra, att högre lantbruksundervisningssakkunniga för tillgodoseende härav föreslogo en ombyggnad av nuvarande driftmejeriet vid Alnarp för en beräknad kostnad av 210,000 kronor. Härvid avsågs, att mejeribyggnaden ifråga skulle komma att inrymma, förutom lokaliteter för mejerirörelsens bedrivande, även laboratorie- och undervisningslokaler för mejeriundervisningen. Sedan fråga uppkommit om förläggning av jämväl centralanstaltens för jordbruksförsök avdelning för mejeriförsök till Alnarp, uppgjorde utredningsmännen för försöksverksamheten m. m. förslag till uppförande av ett försöksmejeri såsom tillbyggnad till förenämnda driftmejeri. De ökade kostnaderna för denna tillbyggnad beräknades till 117,800 kronor.

*Departements-
chefen.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 143 till 1931 års riksdag föreslogs, att nödiga laboratorie- och undervisningslokaler för mejeriundervisningen borde anordnas genom omändring av nuvarande kemiska laboratoriet. Härför beräknades erforderligt ett belopp av 24,300 kronor. Då genom ifrågavarande anordning den nuvarande mejeribyggnaden icke skulle behöva tagas i anspråk för nyssnämnda laboratorie- och undervisningslokaler, förutsattes i propositionen att, därest mejeribyggnaden ombyggdes enligt det av högre lantbruksundervisningssakkunniga uppgjorda förslaget, i byggnaden skulle kunna inrymmas lokaler för centralanstaltens mejeriförsök. Propositionen byggde alltså på den förutsättningen, att kostnaderna för inrättande av mejerilokaler skulle uppgå till högst 210,000 kronor.

Det av institutstyrelsen nu uppgjorda förslaget överskrider vida den sålunda förutsatta totalkostnaden, i det att förslaget omfattar nybyggnad av dels ett drift- och undervisningsmejeri och dels ett försöksmejeri till ett sammanlagt kostnadsbelopp av 523,800 kronor. Det ligger i öppen dag, att statsmakterna icke kunna godtaga en så väsentligt ökad kostnad utan grundligt övervägande, vilket emellertid icke lär kunna ske inom sådan tid, att ett avgörande av frågan kan träffas av innevarande års riksdag. Då ärendet först den 16 februari 1933 inkom till Kungl. Maj:t och

remiss därefter måst äga rum, har det icke varit mig möjligt att inom den till buds stående korta tiden införskaffa för ärendets beredning nödiga utredningar. I vissa i det följande omförmälda avseenden torde därför uppskov med hithörande byggnadsfrågor böra ske.

Den av lantbruksstyrelsen uttalade uppfattningen, att hela spørsmålet om den högre mejeriundervisningens och mejeriförsökens framtida förläggning borde underkastas förnyad omprövning, kan jag icke dela. De för statsmakterna avgörande skälen för valet av Alnarp till förläggningsort äga nämligen alltjämt giltighet. En förnyad utredning om den högre mejeriundervisningens och mejeriförsökens förflyttning till Ultuna skulle dessutom hänskjuta frågans avgörande till en oviss framtid, när endast mera preliminära undersökningar skett rörande kostnaderna för en dylik förläggning av den högre mejeriundervisningen och förutsättningarna för ett driftmejeri vid Ultuna. Härtill kommer, att vissa förberedelser redan skett i fråga om förenämnda verksamhets inrättande vid Alnarp, bland annat i vad avser tillsättande av befattningar.

Såsom lantbruksstyrelsen anfört, torde med beslut om åtgärder beträffande driftmejeriet kunna anstå, utan att därigenom uppstå alltför stora nackdelar för påbörjande av den högre mejeriundervisningen. Det nuvarande mejeriet lärer utan tvivel kunna tillgodose den högre mejeriutbildningen under den tid, som erfordras för avgörandet av frågan, huruvida detta mejeri bör omändras eller ett helt nytt sådant uppföras. Jag förordar därför, att beslut icke nu fattas i denna fråga, vilken bör göras till föremål för ytterligare övervägande. I konsekvens härmed torde likaledes anstå med omändring av nuvarande veterinärbyggnaden, liksom även med eventuellt uppförande av bostadshus för mejeripersonal och byggnad för samlingar och förråd.

Däremot synes mig icke anledning föreligga att uppskjuta färdigställandet av nuvarande laboratoriet till laboratorie- och undervisningslokaler, så mycket mera som meningsskiljaktigheter icke föreligga rörande omändringen av denna byggnad. Lokalerna torde få tagas i anspråk jämväl för viss undervisning för eleverna i lantbruksskolans högre kurs samt i trädgårdsskolan, intill dess frågan om veterinärbyggnadens omändring blivit avgjord. Beträffande kostnaderna för färdigställandet av laboratoriet vill jag i förevarande fall förorda institutstyrelsens förslag, ehuru kostnaderna ifråga något överstiga det i förenämnda proposition för ändamålet beräknade beloppet.

Vad slutligen angår frågan om anordnande av lokaler för försöksmejeriet innebär institutstyrelsens förslag, att detta mejeri skulle förläggas till särskilt för ändamålet uppförd byggnad. Vid ärendets föregående behandling har förutsatts, att mejerilokalerna ifråga skulle inrymmas inom samma byggnad som driftmejeriet. Ehuru tvivelsutan vissa skäl tala för ett vidhållande av sistnämnda ståndpunkt, torde det å andra sidan anses vara förenat med betydande fördelar, om mejeriförsöken snart nog

komme att bli förlagda till samma plats som den högre mejeriundervisningen. Då institutsstyrelsens förslag i denna del föreligger i utarbetat skick och kostnaderna icke nämnvärt överstiga de belopp, varmed tidigare räknats, anser jag mig kunna förorda förslaget till utförande.

I fråga om byggnadsarbeten för institutets trädgårdsavdelning innefattar institutsstyrelsens förslag endast i tre avseenden, nämligen ifråga om en planerad utbyggnad av det föreslagna växthuset, omändring av gamla trädgårdsskolbyggnaden samt anordning av centralvärmeledning för växthuset, mera väsentliga avvikelser från vad under ärendets föregående behandling beräknats. Om nödvändigheten av att låta uppföra ett nytt växthus av de dimensioner institutsstyrelsen föreslagit känner jag mig icke övertygad. Även denna fråga bör underkastas förnyat övervägande. För uppförande av växthuset ifråga böra dock medel, motsvarande två tredjedelar av kostnaden eller i runt tal 40,000 kronor, redan nu äskas av riksdagen, varvid förutsättes, att på Kungl. Maj:t må ankomma att avgöra, huruvida nämnda växthus skall uppföras enligt det ursprungliga förslaget eller om förra delen av det utav institutsstyrelsen förordade förslaget därvid skall ifrågakomma. Vad angår ändringar av gamla trädgårdsskolbyggnaden samt inrättande av centralvärmeledning för växthuset torde behovet därav vara tillräckligt styrkt. Någon anledning att nu uppskjuta uppförandet av övriga för trädgårdsundervisningen nödvändiga byggnader anser jag icke föreligga.

Vad slutligen angår den för institutets lantbruksavdelning avsedda demonstrationshallen synes icke heller anledning föreligga att uppskjuta uppförandet av denna byggnad, synnerligast som densamma inom den närmaste tiden torde bli erforderlig.

De byggnader, som nu av mig förordats till uppförande, hava kostnadsberäknats till följande belopp:

i fråga om mejeriavdelningen	kronor 156,350
» » » trädgårdsavdelningen	» 145,200
» » » lantbruksavdelningen	» 8,650

Summa kronor 310,200.

Beträffande erforderliga medel för inredning, utrustning och inventarier ansluter jag mig till lantbruksstyrelsens förslag om anvisande för ändamålet för budgetåret 1933/1934 av ett belopp av 90,000 kronor.

Till förfogande för nu avsedda ändamål finnes ett av riksdagen beviljat sammanlagt anslagsbelopp av 350,000 kronor. Härifrån bör dock avdragas kostnaden för vatten- och avloppsledning med 145,000 kronor. Tilläggas bör å andra sidan ett belopp av förslagsvis 2,000 kronor, motsvarande det beräknade värdet av grävningsarbeten, som förutsättas utförda av Alnarps egendom. Till förfogande står sålunda ett belopp av 207,000 kronor. Härmed torde i första hand få täckas nämnda inrednings-, utrustnings- och

inventariiekostnader, varefter återstår ett belopp av 117,000 kronor för uppförande av nyss föreslagna byggnader. Då dessa beräknats draga en kostnad av 310,200 kronor, skulle sålunda ytterligare erfordras ett belopp av 193,200 kronor. Härtill torde till mötande av oförutsedda utgifter m. m. och för anslagets avjämnande böra läggas 6,800 kronor. Ett belopp av 200,000 kronor torde alltså nu äskas av riksdagen, att uppföras under utgifter för kapitalökning. I statsverkspropositionen har, bland utgifter för kapitalökning, i avbidan på proposition i ämnet beräknats ett anslag av 475,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida med hänsyn till rådande arbetslöshet närmare bestämmelser rörande arbetets utförande böra föreskrivas.

Under återopande av vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1933/1934 under utgifter för kapitalökning, fonden för förlag till statsverket, för byggnadsarbeten vid lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.